

de kennis van een rechtspersoon relevant is om zijn aansprakelijkheid te beoordelen, en analyseren of die kennis dan voorhanden is. Die systematische aanpak vertrekt vanuit de band van vertegenwoordiging die bestaat tussen een rechtspersoon en de personen die voor deze rechtspersoon handelen in de praktijk, en speelt met het kennisbegrip naargelang de gewenste risicoverdeling. Die oefening komt doorgaans op het bord van de rechter terecht. Mijn hoop is dat we door uitdrukkelijk steeds dezelfde vragen te stellen tot steeds meer consequente rechtspraak komen.

Voor de zaak die we hier als leidraad gebruikt hebben, geef ik alvast een aanzet en beantwoord ik de twee vragen die hogerop aan bod kwamen.

1. Kan de kennis van de veroordeelde natuurlijke personen toegerekend worden aan de rechtspersoon?

Ja, de kennis van bestuurders kan toegerekend worden aan de rechtspersoon. Zij hebben de macht om deze rechtspersoon te vertegenwoordigen naar derden toe (in deze zaak onder andere door het ondertekenen van arbeidsovereenkomsten).

2. Kan de kennis van deze natuurlijke personen over het oogmerk van de criminele organisatie toegerekend worden aan de rechtspersoon?

Ja, hun specifieke kennis over het criminele oogmerk van hun organisatie kan toegerekend worden aan de rechtspersoon. Zij wisten immers, of hadden minstens moeten weten, dat wat zij deden frauduleus was.

Zo kom ik tot dezelfde conclusie als het hof van beroep en het Hof van Cassatie - hopelijk ziet de lezer de toegevoegde waarde van deze systematiek ook bij meer complexe zaken waar de relevante kring van natuurlijke personen aan wie de kennis toegerekend kan worden, en de vraag welke kennis toegerekend kan worden, meer ruimte laten voor argumentatie.

Simon Devroe⁽⁴³⁾

Hof van Cassatie

9 december 2021 - 1ste Kamer - C.19.0644.N

Voorzitter : E. Dirix

Raadsheren : K. Mestdag, B. Wylleman,

I. Couwenberg en S. Mosselmans

Advocaat-generaal : E. Herregodts

Advocaten : J. Verbist en H. Geinger

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP - BELANGEN-
CONFLICTREGELING (ART. 523 W.VENN.) - NIETIG-
HEID VAN BESLUITEN - BEÏNVLOEDING VEREIST

Een beslissing of verrichting kan worden nietig verklaard indien de schending van de belangenconflictregeling de totstandkoming ervan heeft kunnen beïnvloeden. Dit is het geval wanneer de naleving van het voorschrift kon hebben geleid tot het afwijzen van de voorgenomen beslissing of verrichting of tot de aanvaarding ervan onder sterk verschillende voorwaarden.

SOCIÉTÉ ANONYME - PROCÉDURE SUR LES
CONFLITS D'INTÉRÊTS (ART. 523 C.SOC.) - NULLITÉ
DES DÉCISIONS - INFLUENCE REQUISE

Une décision ou une opération peut être annulée si la violation de la procédure sur les conflits d'intérêts a pu influencer la prise de décision. C'est le cas lorsque le respect de la procédure aurait pu conduire au rejet de la décision ou de l'opération envisagée, ou à son acceptation dans des conditions très différentes.

J.S. en E.N. (q.q. curatoren van het faillissement van Bouwbedrijf Loix NV) t./ D'Egg Consult BV en D.E.

[...]

III. Beslissing van het Hof

Beoordeling

Eerste onderdeel

1. Anders dan waarvan het onderdeel uitgaat oordelen de appelrechters niet dat de toepassing van deze nietigheid vereist dat de vennootschap die de nietigheidsvordering instelt, schade aantoonst.

Het onderdeel mist in zoverre feitelijke grondslag.

43. Assistent Instituut voor Contractenrecht, KU Leuven.

2. Artikel 523, § 1, Wetboek van Vennootschappen regelt de procedure die moet worden gevolgd wanneer een bestuurder, rechtstreeks of onrechtstreeks, een belang van vermogensrechtelijke aard heeft dat strijdig is met een beslissing of een verrichting die tot de bevoegdheid behoort van de raad van bestuur.

3. Krachtens artikel 523, § 2, Wetboek van Vennootschappen kan de vennootschap de nietigheid vorderen van beslissingen of verrichtingen die hebben plaatsgevonden met overtreding van de in dit artikel bepaalde regels, indien de wederpartij bij die beslissingen of verrichtingen van die overtreding op de hoogte was of had moeten zijn.

Een beslissing of verrichting kan worden nietig verklaard indien de schending van de belangenconflictregering de totstandkoming ervan heeft kunnen beïnvloeden. Dit is het geval wanneer de naleving van het voorschrift kon hebben geleid tot het afwijzen van de voorgenomen beslissing of verrichting of tot de aanvaarding ervan onder sterk verschillende voorwaarden.

4. De appelrechters stellen vast en oordelen dat :

- het formeel meedelen van het belangenconflict aan de raad van bestuur geen enkele zin had aangezien dit toch geen invloed zou hebben gehad op de besluitvorming;
- duidelijk blijkt dat de vennootschap Loix niet alleen op de hoogte was van de verkoop aan de verweerders, maar daar tevens mee instemde;
- het niet meer ter discussie stond dat de vennootschap Loix op het ogenblik van het verlijden van de notariële akte geldig vertegenwoordigd was door de tweede verweerder.

5. Door aldus te oordelen dat de vordering tot nietigverklaring niet kon worden toegewezen omdat een formele mededeling van het belangenconflict in de gegeven omstandigheden geen wezenlijke invloed zou hebben gehad op de besluitvorming van de raad van bestuur, verantwoordt de appelrechters hun beslissing naar recht.

Het onderdeel kan voor het overige niet worden aangenomen.

Tweede onderdeel

6. Het recht op bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen over te leggen waarover zij zelf beschikt en om aan de rechter te vragen

dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt, zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt. Het recht op bewijs is geen onbeperkt recht, en schakelt bijgevolg de beoordelingsvrijheid van de rechter niet uit.

7. Krachtens artikel 962, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek kan de rechter, ter oplossing van een voor hem gebracht geschil of ingeval een geschil werkelijk en dadelijk dreigt te ontstaan, deskundigen gelasten vaststellingen te doen of een technisch advies te geven.

Krachtens die bepaling kan de rechter weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de eiser zijn vordering tot deskundigenonderzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van zijn vordering aangevoerde feiten aannemelijk kan maken of wanneer er geen dienstige reden is om die maatregel te bevelen.

8. De appelrechters stellen vast en oordelen dat :

- *“de prijs voor het modelappartement 290.000 EUR [bedroeg] (onder aftrek van 20.000 EUR voor de grondwaarde), hetgeen betaald werd”;*
- *“de prijs nadien in de door LOIX opgemaakte afrekening op 12.09.2016 [werd] bepaald en verhoogd naar 396.141,21 EUR voor [de eerste verweerder] en [de tweede verweerder], waarvan LOIX uitdrukkelijk bevestigde dat 328.956,80 EUR effectief betaald werd en 67.184,41 EUR via inhoudingen van de door LOIX aan [de eerste verweerder] en [de tweede verweerder] verschuldigde commissies, te weten de bedragen 13.365,00 EUR, 649,85 EUR en 53.169,56 EUR [...]”;*
- *“op 31.12.2016 door LOIX een factuur op naam van [de eerste verweerder] voor een bedrag van 319.132,32 EUR en een factuur op naam van [de tweede verweerder] voor een bedrag van 3.900,51 EUR [werd] uitgesteld”;*
- *“deze facturen uitdrukkelijk en binnen korte termijn (...) geprotesteerd werden door zowel [de tweede verweerder] als [de eerste verweerder];*
- *de bewijslast van het feit dat deze facturen verschuldigd zouden zijn, aldus komt te liggen op LOIX/[de eisers];*
- *de kwestieuze facturen zelf geen enkele melding maken van werken en/of diensten waarop ze betrekking zouden hebben;*

- uit de bijgevoegde 'résumé analytique' van de hand van LOIX zelf evenmin enige rechtvaardiging voor de gefactureerde bedragen blijkt;

- LOIX/[de eisers] niet ten genoegen van recht aantonen dat m.b.t. het kwestieuze appartement er sprake zou zijn van een aanzienlijke meerwaarde, nu de door hen onder stukken 9 t.e.m. 12 slechts éézijdige ramingen betreffen, die dan nog betrekking hebben op het volledige bouwproject en een loutere verrekening à rato van het aantal vierkante meters niet zomaar kan worden toegepast;

- de eerste rechter voorbarig en ten onrechte een deskundige heeft aangesteld met het oog op het bepalen van de waarde van het appartement”.

9. Door aldus te oordelen dat de door de eisers aangevoerde gegevens niet van aard zijn de ter staving van de door hen gevorderde onderzoeksmaatregel aangevoerde elementen aannemelijk te maken, misskennen de appelrechters niet het recht op bewijs van de eisers en schenden zij evenmin de als geschonden aangevoerde wetsbepalingen.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

[...]

Noot

Leidt elke schending van de belangenconflictregels tot nietigheid? Cassatie kiest stelling

1. De feitelijke context

1. De feiten onderliggend aan het hierboven gepubliceerde cassatiearrest van 9 december 2021 kunnen als volgt beknopt worden weergegeven.

Een NV sluit een verkoopovereenkomst met (o.a.) één van haar bestuurders met betrekking tot een nog op te richten onroerend goed (een appartement). De andere koper is de projectvennootschap van diezelfde

de bestuurder (die enige zaakvoerder is van deze projectvennootschap). Hoewel die verrichting aanleiding geeft tot een belangenconflict in hoofde van de (kopende) bestuurder, deelt deze zijn conflict niet formeel mee aan de raad van bestuur wanneer die over de verkoop beslist. Er ontstaat nadien discussie tussen de partijen over een meerprijs die resulteerde uit aanpassingen bij de uitvoering van het appartement. Daarop dagvaardt de NV de projectvennootschap én de geconflicteerde bestuurder in nietigverklaring van de onderhandse verkoopovereenkomst en de notariële akte.

Hoewel het hof van beroep te Antwerpen in een arrest van 28 oktober 2019 (terecht) vaststelt dat de belangenconflictregering niet was nageleefd, wijst het de nietigheidsvordering af. Het hof van beroep laat optekenen dat een formele mededeling van het belangenconflict in de gegeven omstandigheden geen wezenlijke invloed zou hebben gehad op de besluitvorming van de raad van bestuur. Uit de voorliggende stukken bleek immers dat de NV op de hoogte was van het feit dat de aankoop van het appartement gebeurde door de projectvennootschap van één van haar bestuurders en daarmee ook instemde.

De curatoren van de ondertussen failliet verklaarde NV trekken daarop naar het Hof van Cassatie. In hun ogen heeft het Antwerpse hof artikel 523, § 2 W.Venn. geschonden door er een voorwaarde aan toe te voegen, met name dat het beslissingsproces moet worden beïnvloed door de inbreuk. Het Hof van Cassatie verwerpt dit middel; de appelrechter, aldus het Hof, verantwoordde zijn beslissing naar recht door te oordelen dat een formele mededeling van het belangenconflict in de gegeven omstandigheden geen wezenlijke invloed zou hebben gehad op de besluitvorming van de raad van bestuur.

2. Het geannoteerde arrest knoopt aan bij een reeds enige tijd bestaande discussie over de draagwijdte van de nietigheidsvordering bij belangenconflicten. De volgende titel schetst die discussie. Daarna keren we terug naar de lering van het arrest (afdeling 3) en de relevantie ervan voor het WVV (afdeling 4). We sluiten af met een bedenking over nieuw Boek 1 BW (afdeling 5).

2. Verdeeldheid over de vraag of beïnvloeding vereist is voor de nietigheidssanctie bij belangenconflicten

3. Net als het oude W.Venn., geeft het WVV een bijzondere nietigheidsgrond in geval van schending van de regels voor belangenconflicten bij bestuurders

(BV : art. 5:77, § 2 WVV; NV : art. 7:96, § 2, art. 7:103, § 2 en art. 7:115, § 2 WVV; voorheen : art. 259, § 2 W.Venn. (BVBA) en art. 523, § 2 en 524, § 6 W.Venn. (NV)). Met het WVV is deze nietigheidgrond nu ook voorhanden in de CV (art. 6:65, § 2 WVV), de VZW (art. 9:8, § 2 WVV) en de stichting (art. 11:9, § 2 WVV).

Volgens al die bepalingen kan de rechtspersoon de nietigheid vorderen van besluiten of verrichtingen die hebben plaatsgevonden met overtreding van de toepasselijke belangenconflictrechtsregels, indien de wederpartij bij die besluiten of verrichtingen van die overtreding op de hoogte was of had moeten zijn.

4. Die nietigheidssanctie werd ingevoerd in 1991 en was vooral een antwoord op de aanhoudende kritiek in de rechtsleer. De meerderheid van rechtsleer en rechtspraak vóór 1991 was immers van oordeel dat een loutere overtreding van de oude artikelen 60 en 133, § 1 Vennootschappenwet niet de nietigheid van de beslissing of verrichting, maar slechts de aansprakelijkheid van de betrokken bestuurders met zich meebracht⁽¹⁾. Had de wetgever de nietigheidssanctie gewild, dan had hij haar uitdrukkelijk moeten voorschrijven, zo meende ook het Hof van Cassatie⁽²⁾. Bijgevolg werd de niet-vermelding van een bijzondere nietigheidssanctie, die nochtans als een geschikte sanctie werd aangezien, als lacuneus ervaren⁽³⁾. Men zocht haar dan ook via diverse omwegen langs het gemeen recht : nietigheid van de verrichting op basis van derdemedeplichtigheid aan contractbreuk, nietigheid van de besluitvorming op grond van misbruik

van meerderheid of afwending van bevoegdheid, bedrieglijke benadeling van schuldeisers (art. 1167 BW) of doeloverschrijding⁽⁴⁾. De wetgever antwoordde uiteindelijk in 1991 met de invoering van een bijzondere nietigheidssanctie. De sanctie betrof toen enkel “*de handelingen tot uitvoering van die verrichtingen of beslissingen*” die binnen het kader van de belangenconflictrechtsregels vielen. In een tweede beweging (1995) hervormde de wetgever de sanctie tot wat vandaag staat te lezen in artikel 523, § 2 W.Venn. : “*De vennootschap kan de nietigheid vorderen van beslissingen of verrichtingen*”.

5. Al sinds de invoering van de nietigheidssanctie bestaat er discussie over de vraag of zij geldt bij elke schending van de belangenconflictrechtsregeling.

Hoewel de wettekst dit strikt genomen niet voorschrijft, verdedigt *een eerste strekking* dat de nietigheidssanctie enkel “wezenlijke” schendingen treft, die de besluitvorming of de verrichting kunnen beïnvloeden⁽⁵⁾. Volgens WYMEERSCH is er sprake van een “wezenlijke schending” indien het gaat om “*de schending van die voorschriften die, indien zij waren nageleefd geworden, de verrichting hadden vrijgesteld, minstens haar onder sterk verschillende omstandigheden tot stand had doen brengen*”⁽⁶⁾. Deze strekking vond reeds ingang in de rechtspraak van de hoven van beroep van Antwerpen en Brussel⁽⁷⁾ - het arrest *a quo* is overigens opnieuw uit Antwerpen afkomstig.

Een *tweede strekking* ziet de nietigheid verschijnen bij elke schending van de betrokken regels. Volgens

1. Cass. 21 juni 1956, *Pas.* 1956, I, 1158, *RW* 1956-57, (1985) 1988, *RPS* 1957, nr. 4702, 227, noot P. COPPENS; Antwerpen 5 maart 1996, *TRV* 1996, (501) 502, noot P. ERNST; Brussel 9 oktober 1984, *RPS* 1986, nr. 6371, 50, noot M. MARECHAL; Brussel 16 juni 1981, *RPS* 1981, (145) 146-147, noot; Brussel 16 september 1970, *RPS* 1972, 207, noot A.F. LOZET; Brussel 27 juni 1931, *RPS* 1932, nr. 3214, (137) 141, noot P. DEMEUR; Gent 14 april 1903, *Pas.* 1904, II, 16; Rb. Kortrijk 18 november 1988, *TRV* 1989, 134, noot H. LAGA; Kh. Brussel 22 maart 1930, *RPS* 1932, nr. 3214, 137; Kh. Brussel 3 februari 1902, *RPS* 1902, nr. 1316, 109; K. GEENS en C.A. SCHWARZ, “Het leerstuk van het tegenstrijdig belang en zijn consequenties naar Nederlands en Belgisch recht; enige rechtsvergelijkende beschouwingen” in H.-J. DE KLUIVER en J. WOUTERS (eds.), *Beginnelen van vennootschapsrecht in binationaal perspectief: vergelijkende beschouwingen naar Belgisch en Nederlands recht*, Antwerpen, Intersentia, 1998, 309; L. FRÉDÉRICQ, *Traité de droit commercial belge*, V, Gent, Fecheyr, 1950, nr. 429, 617; J. RONSE, K. VAN HULLE, J.-M. NELISSEN GRADE en B. VAN BRUYSTEGEM, “Overzicht van rechtspraak - vennootschappen (1968-1977)”, *TPR* 1978, 813, nr. 184; J. VAN RYN, *Principes de droit commercial*, I, Brussel, Bruylant, 1954, nr. 600, 391-392; P. WAUWERMANS, *Manuel pratique des sociétés anonymes*, Brussel/Parijs, Bruylant/LGDJ, 1933, nr. 352, 233. Voor meer verwijzingen (incl. de minderheidsopvatting en een door de auteur aangebrachte nuancerings), zie P. ERNST, *Belangenconflicten in naamloze vennootschappen*, Antwerpen, Intersentia, 1997, nr. 351, 324-325 en nr. 639, 556-557. Zie ook H. LAGA, “Belangenconflicten, aantal bestuurders en schriftelijke besluitvorming in de N.V.” in JRI (ed.), *De nieuwe Vennootschapswetten van 7 en 13 april 1995*, Kalmthout, Biblo, 1995, 202, nr. 50.
2. Cass. 21 juni 1956, *Pas.* 1956, I, 1158, *RW* 1956-57, (1985) 1988, *RPS* 1957, 227, noot P. COPPENS : “*La nullité est de droit strict, et l'article 60 ne la prévoit pas*”.
3. Zie bv. *Parl.St.* Kamer 1979-80, nr. 387/1, 49; *Parl.St.* Senaat 1990-91, nr. 1107/1, 75; J. VAN RYN, *Principes de droit commercial*, I, Brussel, Bruylant, 1954, nr. 600, 391-392.
4. S. DE DIER, *Nietigheid van bestuursbesluiten in een vennootschap*, 2016, nr. 257 *in fine* en de verwijzingen aldaar.
5. W. DAVID, “La procédure de conflit d'intérêts - Rappel de quelques principes”, *JDSC* 2015, 113; W. DAVID, “La nullité des décisions prises ou des opérations accomplies en violation des règles applicables en matière de conflits d'intérêts”, *JDSC* 2014, 122; D. WILLERMAIN, “Le fonctionnement des organes et la représentation des sociétés - Questions choisies” in *Droit des affaires et sociétés - Actualités et nouveaux enjeux*, Limal, Anthemis, 2013, 141; M. WYCKAERT, “De nieuwe belangenconflictrechtsregeling : op naar een Belgisch groepsrecht ?” in JRI (ed.), *Nieuw vennootschapsrecht 2002. Wet Corporate Governance*, Kalmthout, Biblo 2002, 181, nr. 28 en E. WYMEERSCH, *De belangenconflictrechtsregeling in de vennootschappen. De regeling voor de nv, de bvba en de coop.v. (artikelen 60, 60bis en 133 Venn.W.)*, Antwerpen/Apeldoorn, Maklu, 1996, 78-79, nr. 71 en 138, nr. 139.
6. E. WYMEERSCH, *De belangenconflictrechtsregeling in de vennootschappen. De regeling voor de nv, de bvba en de coop.v. (artikelen 60, 60bis en 133 Venn.W.)*, Antwerpen/Apeldoorn, Maklu, 1996, 78-79, nr. 71.
7. Antwerpen 13 september 2007, *TRV* 2010, 551-552, noot F. PARREIN (vgl. Antwerpen 1 maart 1999, *DAOR* 2000, 54) en Brussel 15 mei 2007, *TRV* 2010, 560; Kh. Dendermonde 15 september 2011, *JDSC* 2014, 120, noot.

deze strekking is de schending van de belangenconflictenregeling op zich voldoende om tot de nietigheid te leiden; de vraag naar beïnvloeding moet niet worden gesteld⁽⁸⁾. Deze strekking lijkt haar oorsprong te vinden in de wetswijziging van 13 april 1995. Bij deze wetswijziging heeft de wetgever de eerdere vereiste dat de vennootschap diende aan te tonen dat de bestuurder of een derde een onrechtmatig voordeel ten nadele van de vennootschap had bekomen, geschrapt. Sommige auteurs leiden hieruit af dat het de uitdrukkelijke bedoeling was van de wetgever om nietigheid toe te laten bij elke schending van de belangenconflictenregels⁽⁹⁾.

Het WVV loste deze onenigheid niet op.

3. Het Hof van Cassatie kiest stelling

6. Met het geannoteerde arrest kiest het Hof van Cassatie voor de eerste strekking, weliswaar m.b.t. het oude artikel 523, § 2 W.Venn. Het Hof overweegt namelijk uitdrukkelijk als volgt :

“Een beslissing of verrichting kan worden nietig verklaard indien de schending van de belangenconflictenregeling de totstandkoming ervan heeft kunnen beïnvloeden. Dit is het geval wanneer de naleving van het voorschrift kon hebben geleid tot het afwijken van de voorgenomen beslissing of verrichting of tot de aanvaarding ervan onder sterk verschillende voorwaarden”.

Het Hof van Cassatie voegt daarmee een voorwaarde toe aan de tekst van artikel 523, § 2 W.Venn. De bewijslast van de (mogelijke) beïnvloeding ligt bij de eiser op nietigheid⁽¹⁰⁾.

7. Dit arrest verdient tot op zekere hoogte bijval.

Er valt vooreerst veel te zeggen voor spaarzaam omspringen met nietigheden (in het algemeen, overigens). Talrijke auteurs bepleiten al langer om “automatische” nietigheden aan banden te leggen en te beperken tot de gevallen waar de rechtmatige belangen van de partijen een nietigheid rechtvaardigen⁽¹¹⁾. De nietigheid mag, in deze beweging, niet verder gaan dan noodzakelijk om de doelstelling van de geschonden norm te bereiken. Het nieuwe boek 5 BW verankert die terughoudendheid rechtstreeks in de wet : luidens artikel 5.57, tweede lid BW blijft een contract dat niet aan de geldigheidsvereisten voldoet toch geldig wanneer uit de omstandigheden blijkt dat de nietigheidssanctie kennelijk ongeschikt zou zijn, gelet op het doel van de geschonden regel. Het was daarbij de expliciete bedoeling om te antwoorden op de oproep van bepaalde rechtsleer en rechtspraak die de stelselmatige toepassing van de nietigheid betreuen waar zij drastische gevolgen zou hebben die ingaan tegen de *ratio legis*⁽¹²⁾. Gelet op die beweging verdient de interpretatie die het geannoteerde arrest voorstaat, waarbij de nietigheidssanctie wordt beperkt tot het strikt noodzakelijke, de voorkeur.

8. Kh. Luik (Dinant) 1 september 2014, *JDS* 2015, 107, afkeurende noot W. DAVID; H. DE WULF, “Schending van de belangenconflictenregeling voor bestuurders leidt niet automatisch tot nietigheid van de bestuursbeslissing”, *WP* 2022-19, 9-10 (<https://financialawinstitute.ugent.be/index.php/wps/schending-van-de-belangenconflictenregeling-voor-bestuurders-leidt-niet-automatisch-tot-nietigheid-van-de-bestuursbeslissing/>); C. VAN DER ELST en K. SNEYERS, “Belangenconflicten in beursgenoteerde vennootschappen : hoe effectief zijn de wettelijke transparantieplichtingen?”, *TRV-RPS* 2018, 483; C. Deveseleer, “Les conditions d’application de la procédure en conflit d’intérêts et la mise en cause de la responsabilité des administrateurs en cas de non-respect de l’article 523 du Code des sociétés”, noot onder Kh. Luik 21 april 2015, *TRV-RPS* 2016, 289; Y. DE CORDT, *La société anonyme, R.P.D.B.* Bruylant, 2014, 383; J. MALHERBE e.a., *Droit des sociétés - Précis*, Brussel, Bruylant, 2011, 640; P. HAMER en C. DE POTTER, “Les conflits d’intérêts”, in *Évolution et perspectives du droit des sociétés - anno 2006*, Brussel, Bruylant, 2006, 243; A. FRANÇOIS, “De nieuwe regeling van belangenconflicten in de raad van bestuur : een (voorlopig) eindpunt?”, in K. BYTTEBIER, R. FELTKAMP en A. FRANÇOIS (eds.), *De gewijzigde Vennootschapswet 1995*, Antwerpen, Kluwer, 1996, 245-246, nr. 78; X. DIEUX, “Les nouveaux articles 60 et 60bis des lois coordonnées sur les sociétés commerciales : un faux pas en avant, un vrai pas en arrière” in *La nouvelle réforme du droit des sociétés. Un examen détaillé de la loi qui vient d’être votée par la Chambre le 3 avril 1995*, Studiedag Vanham & Vanham, 17 mei 1995, 14, nr. 9 en H. LAGA, “Belangenconflicten, aantal bestuurders en schriftelijke besluitvorming in de N.V.” in *JRI* (ed.), *De nieuwe vennootschapswetten van 7 en 13 april 1995*, Kalmthout, Biblo, 1995, 204, nr. 53.
9. A. FRANÇOIS, “De nieuwe regeling van belangenconflicten in de raad van bestuur : een (voorlopig) eindpunt?”, in K. BYTTEBIER, R. FELTKAMP en A. FRANÇOIS (eds.), *De gewijzigde Vennootschapswet 1995*, Antwerpen, Kluwer, 1996, 245-246, nr. 78; H. LAGA, “Belangenconflicten, aantal bestuurders en schriftelijke besluitvorming in de N.V.” in *JRI* (ed.), *De nieuwe vennootschapswetten van 7 en 13 april 1995*, Kalmthout, Biblo, 1995, 204, nr. 53.
10. Anders : H. DE WULF, “Schending van de belangenconflictenregeling voor bestuurders leidt niet automatisch tot nietigheid van de bestuursbeslissing”, *WP* 2022-19, 5 (<https://financialawinstitute.ugent.be/index.php/wps/schending-van-de-belangenconflictenregeling-voor-bestuurders-leidt-niet-automatisch-tot-nietigheid-van-de-bestuursbeslissing/>).
11. Zie bv. J. BAECK, *Restitutie na vernietiging of ontbinding van overeenkomsten* Antwerpen, Intersentia, 2012; L. CORNELIS, *Algemene theorie van de verbintenissen*, Antwerpen en Groningen, Intersentia, 2000, nr. 575, blz. 728 e.v.; M. COIPEL, *Éléments de théorie générale des contrats*, Diegem, Story-Scientia, nr. 92, blz. 72; R. JAFFERALI, *La rétroactivité dans le contrat*, Brussel, Bruylant, 2014, nr. 240, blz. 513 e.v.; R. JAPIOT, *Des nullités en matière d’actes juridiques. Essai d’une théorie nouvelle*, Parijs, Rousseau, 1909, 166 e.v.; F. PEERAER, “Nietigheid op maat : proportionaliteit en werkzaamheid bij partiële nietigheid, reductie en conversie”, *TPR* 2016, 179 e.v.; F. PEERAER, *Nietigheid en aanverwante rechtsfiguren in het vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2019; F. PEERAER en S. STIJNS, “De proportionaliteit van de nietigheid : de onwerkzaamheid of een nieuwe adem voor de onbestaanbaarheid?”, *RGDC/TBBR* 2017, 374-398; C. RENARD en E. VIEUJEAN, “Nullité, annulabilité et inexistance en Droit civil belge”, *Ann.fac.dr.Ig.*, 1962, 264 e.v.; S. STIJNS, “La dissolution du contrat par un acte unilatéral en cas de faute dans l’exécution ou de vice de formation”, *La volonté unilatérale dans le contrat*, Brussel, Ed. Jeune Barreau de Bruxelles, 2008, 402 e.v., nr. 61 e.v.
12. *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 1806/001, 64, met talrijke verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak.

Bovendien sluit het arrest, althans wat besluiten⁽¹³⁾ betreft, ook aan bij de regel voor gebreken in de wijze waarop een besluit tot stand komt : benevens bedrog, leiden dergelijke gebreken enkel tot nietigheid indien zij de stemming of de beraadslaging hebben kunnen beïnvloeden (art. 64, 1° W.Venn.; vandaag art. 2:42, 1° WVV). Die regel staat sinds 1993 in de wet, maar gaat terug op een oud cassatiearrest van 5 juli 1878 dat nadien steevast door de rechtsleer inzake nietigheid van vennootschapsbesluiten is herhaald geweest⁽¹⁴⁾. De belangenconflictrechtsregels zijn in essentie regels die de totstandkoming van besluiten viseren. Om die reden hadden we ons eerder reeds achter de voornoemde eerste strekking geschaard⁽¹⁵⁾.

8. Toch moeten we het enthousiasme temperen.

Het oordeel van het Hof van Cassatie moet voor- eerst, zoals steeds, binnen de juiste feitelijke context worden begrepen. In casu had de geconflieeerde bestuurder het belangenconflict niet op formele wijze gemeld aan de raad van bestuur. Uit verslagen, facturen en betalingen bleek echter dat de raad op de hoogte was van het conflict. Een formele mededeling is dan zonder invloed op het uiteindelijke besluit⁽¹⁶⁾. Het Hof van Cassatie neemt dit element uitdrukkelijk mee in zijn motivering. In een dergelijk geval lijkt het ons terecht dat de nietigheid wordt afgeketst, zonder dat het normdoel van de belangenconflictrechtregel daardoor in gevaar komt. Daarmee is zeker niet gezegd dat het niet melden van een belangenconflict nooit een “wezenlijke” schending kan vormen. WYMEERSCH zelf, de voornaamste woordvoerder van de eerste strekking, waarschuwt reeds voor een al te cartesiaans onderscheid tussen wezenlijke en niet-wezenlijke schendingen : “*Bij een andere*

analyse van deze voorschriften komt men evenwel tot het besluit dat nagenoeg alle specifieke regelen die in artikel 60 worden vermeld, een invloed kunnen hebben op de transactie”⁽¹⁷⁾.

Ten tweede oordeelt het Hof in dit arrest enkel over artikel 523, § 2 W.Venn. De vraag of dit oordeel zonder meer opgaat voor het WVV, verdient een afzonderlijke beschouwing. De volgende titel gaat daar afzonderlijk op in.

9. Het Hof verwoordt zijn regel overigens voor zowel het “besluit” als de “verrichting”. Dat is niet verwonderlijk, aangezien de wettekst zelf beide begrippen in één adem noemt⁽¹⁸⁾.

Elders hebben wij reeds gewezen op het belang van een nauwkeurig onderscheid tussen beide begrippen⁽¹⁹⁾. In dit verband dient eraan herinnerd dat artikel 523, § 2 W.Venn. (nu art. 7:96, § 2 WVV) niet meer is dan een vertaling van het leerstuk van de derdemedeplichtigheid naar belangenconflicten in rechtspersonen (boven, nr. 4). Met dat leerstuk werd vóór 1991 getracht om bij gebrek aan bijzondere sanctie toch de nietigheid van de in strijd met de belangenconflictrechtsregels gestelde “verrichting” te verkrijgen⁽²⁰⁾. Een vordering op grond van derdemedeplichtigheid komt immers toe aan de contractpartij jegens wie de contractbreuk werd gepleegd, niet aan de wederpartij die deelnam aan de contractbreuk. Die wil immers gebonden zijn⁽²¹⁾. Dat verklaart meteen waarom de wettekst de nietigheidsvordering inzake belangenconflicten woordelijk voorbehoudt aan de rechtspersoon : het is enkel de rechtspersoon (vertegenwoordigd door haar bestuursorgaan, vereffenaar of curator) die zich kan beroepen op de contractbreuk

13. Zie over verrichtingen : verder, nr. 8.

14. Cass. 5 juli 1878, *Pas.* 1878, 304-305 (“la validité des délibérations des assemblées générales doit être appréciée, d’après la nature des faits, par les tribunaux qui ne doivent prononcer la nullité que si l’omission de formalités légales ou statutaires vicie essentiellement les décisions intervenues”); J. RONSE, *Preadvies over nietigheid van besluiten van organen van de naamloze vennootschap*, Zwolle, Tjeenk Willink, 1966, 20 en de verwijzingen in diens voetnoot (3).

15. S. DE DIER, *Nietigheid van bestuursbesluiten in een vennootschap*, 2016, 373, nr. 398.

16. Anders, en naar onze mening te absoluut : H. DE WULF, “Schending van de belangenconflictrechtregeling voor bestuurders leidt niet automatisch tot nietigheid van de bestuursbeslissing”, *WP* 2022-19, 13 (<https://financiaallawinstitute.ugent.be/index.php/wps/schending-van-de-belangenconflictrechtregeling-voor-bestuurders-leidt-niet-automatisch-tot-nietigheid-van-de-bestuursbeslissing/>) : “Wehu, alle hierboven in het Wymeersch-citaat vermelde procedureregels zullen de beraadslaging beïnvloeden. Dit geldt natuurlijk ook, en zeer sterk, voor het niet-medelen van het bestaan van het belangenconflict : dit verandert de besluitvorming en dus beraadslaging op essentiële wijze. Dit geldt overigens ook wanneer de niet-geconflieeerde bestuurders via een andere weg op de hoogte waren van het belangenconflict : de formele melding daarvan aan de plenaire raad, volgens de expliciete wettekst verplicht gepaard gaande met een “toelichting” over onder meer de aard van het belangenconflict, heeft zonder twijfel een andere impact op het gedrag van zowel de geconflieeerde mededeler als van de andere bestuurders die de mededeling en toelichting in ontvangst nemen, overigens naar aanleiding van een formele vergadering”.

17. E. WYMEERSCH, *De belangenconflictrechtregeling in de vennootschappen*, Maklu, 1996, 78-79, nr. 71.

18. Artikel 523, § 2 W.Venn. en artikel 7:96, § 2 WVV (en hun tegenhangers voor andere rechtsvormen) hebben het steevast over de nietigheid van “besluiten of verrichtingen die hebben plaatsgevonden met overtreding van dit artikel”.

19. Zie S. DE DIER, “Nietigheid van bestuursbesluiten bij belangenconflicten : het gewone gemaskeerd”, *TRV* 2015, noot onder Kh. Dendermonde 27 september 2012, 476 e.v.

20. Zie vooral H. LAGA, “Artikel 60 van de vennootschappenwet” (noot onder Rb. Kortrijk 19 november 1988), *TRV* 1989, 139-140.

21. Vgl., in die zin, K. GEENS en C.A. SCHWARZ, “Het leerstuk van het tegenstrijdig belang en zijn consequenties naar Nederlands en Belgisch recht; enige rechtsvergelijkende beschouwingen”, in H.-J. DE KLUIVER en J. WOUTERS (eds.), *Beginnelen van vennootschapsrecht in binationaal perspectief*, Antwerpen, Intersentia, 1998, 310 : “De wetgever gaat er immers van uit dat de wederpartij gebonden wil zijn, en dus geen belang heeft bij een nietigheidsvordering”.

bij schending van de belangenconflictrechtsregels (wat niet impliceert dat andere belanghebbenden geheel verstoken blijven van de mogelijkheid om de nietigheid van het onderliggende “besluit” te vorderen, zoals het WVV ondertussen terecht verduidelijkt)⁽²²⁾.

Is het voor een “besluit” logisch dat wordt aangeknoopt bij de regels inzake nietigheid van besluiten in het algemeen (m.i.v. de regel van de beïnvloedingstest bij vormgebreken), dan is dat op het eerste gezicht minder evident het geval voor de daaruit voortvloeiende “verrichting”. Nochtans lijkt dat wel het correcte oordeel. Er kan o.i. geen onderscheid zijn tussen “besluit” en “verrichting” wat betreft het karakter (automatisch of niet) van de sanctie : ofwel zijn beide nietig zonder dat naar de mogelijke beïnvloeding moet worden gekeken, ofwel komt de nietigheid slechts tevoorschijn indien de schending van de belangenconflictrechtsregeling de totstandkoming van besluit en/of verrichting heeft kunnen beïnvloeden. Het Hof van Cassatie koos (terecht) voor de laatste opvatting. Dit spoort overigens met de traditionele terughoudendheid t.a.v. de nietigheidssanctie (*supra*, nr. 7).

4. Draagwijdte van het arrest onder het WVV

10. Het WVV heeft de belangenconflictprocedure op bestuursniveau op bepaalde punten ingrijpend gewijzigd. Zo geldt voortaan (onder meer) (i) een veralgemeende onthoudingsplicht voor de geconflicteerde bestuurder(s) en (ii) de verplichting om de beslissing aan de algemene vergadering voor te leggen wanneer alle bestuurders geconflicteerd zijn. Deze wijzigingen nopen tot voorzichtigheid bij de transponering van dit arrest naar het WVV.

11. Het WVV legt vooreerst een verbod op aan de geconflicteerde bestuurder om deel te nemen aan de beraadslaging en de stemming over de beslissing of verrichting waarvoor hij geconflicteerd is. Dit verbod gold onder het W.Venn. enkel voor geconflicteerde bestuurders van publieke vennootschappen. Vandaag geldt het dus voor bestuurders van alle rechtspersonen waarvoor de wet in een belangenconflictrechtsregeling voorziet. Het criterium van de “mogelijke beïnvloeding van de besluitvorming” valt gevoelig anders wanneer de geconflicteerde wel of niet mag deelne-

men. Waar een onthoudingsplicht geldt, kan bezwaarlijk worden geargumenteed dat een niet-naleving van de belangenconflictrechtsregeling geen invloed zou hebben gehad op de besluitvorming. De loutere aanwezigheid van een geconflicteerde bestuurder bij de beraadslaging en/of stemming zal quasi altijd invloed (kunnen) hebben op de besluitvorming.

12. Hetzelfde geldt voor de hypothese waarin alle bestuurders een conflict hebben. Als de bestuurders in dat geval nog de beslissing mogen nemen, relativiseert dat meteen het “wezenlijk” karakter van de meeste belangenconflictrechtsregels. Bij wijze van voorbeeld kan worden verwezen naar het arrest van het hof van beroep van Brussel van 15 mei 2007⁽²³⁾. In casu hadden de bestuurders een overeenkomst gesloten met de vennootschap waarbij zij enkele schulden van de vennootschap zouden overnemen tegen een bepaalde vergoeding. De betrokken bestuurders waren echter ook de enige bestuurders. Alle bestuurders waren dus geconflicteerd met als gevolg dat een formele mededeling van het belangenconflict aan de raad van bestuur de besluitvorming niet zou hebben beïnvloed (weliswaar onder het W.Venn.).

Dat ligt anders wanneer de beslissing in een dergelijk geval aan de algemene vergadering moet worden gelaten. Er zal dan relatief snel sprake zijn van mogelijke beïnvloeding van de besluitvorming, tenzij het bestuur en de algemene vergadering een (quasi) identieke samenstelling kennen.

13. Dat gezegd zijnde, heeft het geannoteerde arrest toch merite onder het WVV. O.i. moet het uitgangspunt dat het Hof naar voor schuift - geen nietigheid zonder concrete belangenschade doordat bepaalde vormvereisten niet werden nageleefd - het uitgangspunt blijven bij interpretatie en toepassing van de huidige regels voor belangenconflicten⁽²⁴⁾. Hoewel de wijzigingen in het WVV het aantal situaties waarin dat uitgangspunt toepassing zal vinden vermindert, is het niet compleet irrelevant. Een voorbeeld is de wettelijke vereiste om de verklaring en toelichting van de geconflicteerde bestuurder samen met de omschrijving door de raad van bestuur van de kwestieuze beslissing of verrichting en de vermogensrechtelijke gevolgen ervan op te nemen in de notulen van de vergadering. Het lijkt ons overdreven als de valbijl van de nietigheid moet neerkomen voor elke

22. Zie de aanhef van artikel 7:96, § 2 WVV : “*Onverminderd het recht voor de in de artikelen 2:44 en 2:46 genoemde personen om de nietigheid of opschorting van het bestuursbesluit te vorderen*”.

23. Brussel 15 mei 2007, *TRV* 2010, 560.

24. In die zin ook : C. CLOTTENS, S. COOLS, S. DE DIER, K. GEENS, Y. LEPAIGE, B. VAN BAELEN, J. VAN EETVELDE en M. WYCKAERT, “Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen (2011-2020)”, nr. 79, te verschijnen in *TPR*.

schending van die vereiste. Hetzelfde geldt o.i. voor de door de wet vooropgestelde transparantie²⁵⁾. Wel zal de niet-naleving van die vereisten het bewijs dat (andere aspecten van) de belangenconflictrechtsregels - i.h.b. de onthoudingsplicht - correct zijn nageleefd heel wat lastiger maken.

5. (Nieuw) artikel 1.8, § 6 BW : relevant voor vennootschapsrechtelijke belangenconflicten?

14. Eerder schreven we dat het geannoteerde arrest past binnen een reeds lang ontsproten stroom van literatuur die de nietigheidssanctie binnen de perken houdt, en dat het nieuwe artikel 5.57, tweede lid BW tevens een antwoord biedt op die stroom (boven, nr. 7).

De burgerlijke wetgever lijkt echter roet in het eten te gooien met de invoering van (nieuw) artikel 1.8, § 6 BW, al durven wij verdedigen dat de impact ervan op het vennootschapsrecht beperkt is, of toch zou moeten zijn.

15. De zesde paragraaf van artikel 1.8 BW (over vertegenwoordiging) formuleert een nieuwe regel voor belangenconflicten :

“Wie voor rekening van een ander rechtsbandelingen moet verrichten, mag niet optreden als tegenpartij van die andere noch in geval van een belangenconflict. Een dergelijke rechtsbandeling is nietig, tenzij de vertegenwoordigde hiermee uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft ingestemd”.

M.a.w. : elke rechtshandeling waarbij een vertegenwoordiger tevens als tegenpartij optreedt of een belangenconflict heeft, is (blijkbaar automatisch) nietig, behoudens uitdrukkelijke of stilzwijgende instemming van de vertegenwoordigde. Een definitie of indicatie van wat een belangenconflict is, krijgt de rechtsonderhorige niet mee. De parlementaire voorbereiding bij deze paragraaf, die bij wijze van amendement in Boek 1 is binnengesluist, stelt enkel

dat het zou gaan om een bevestiging van de regel dat een vertegenwoordiger in die hoedanigheid niet mag optreden wanneer hij een strijdig belang heeft met de vertegenwoordigde, wat door het Hof van Cassatie als algemeen rechtsbeginsel zou zijn erkend in een arrest van 18 maart 2004. Het cassatiearrest²⁶⁾ van 18 maart 2004 ging echter over *selbstkontrahierung* :

“Overwegende dat het een algemeen rechtsbeginsel is dat degene die voor rekening van een ander rechtsbandelingen moet stellen, daarbij niet mag optreden als tegenpartij van die andere; dat dergelijke bandeling uit haar aard nietig is;

Dat daaruit volgt dat een lasthebber in de uitvoering van zijn mandaat niet mag optreden als tegenpartij van zijn lastgever ter zake van de te verrichten rechtsbandeling”.

Over de hypothese van een belangenconflict zegt dat arrest niets, laat staan wat daaronder zou moeten worden verstaan. Het kan dus ook niet verhelderen op welke situaties artikel 1.8, § 6 BW precies slaat. Uit de verwijzing in de voorbereidende werken naar artikel II-6:109 van de Draft Common Frame of Reference²⁷⁾ kan worden afgeleid dat artikel 1.8, § 6 BW tot doel heeft een situatie van derdemedeplichtigheid te reguleren. Het eerste lid van artikel II-6:109 DCFR stelt immers :

“(1) If an act done by a representative involves the representative in a conflict of interest of which the third party knew or could reasonably be expected to have known, the principal may avoid the act according to the provisions of II.-7:209 (Notice of avoidance) to II.-7:213 (Partial avoidance)”. (onderlijning toegevoegd).

Zeker is dat echter niet. De formulering van artikel 1.8, § 6 BW zal dan ook tot hoofdbrekens leiden.

16. Eén van die hoofdbrekens is de verhouding tussen de nieuwe regel van artikel 1.8, § 6 BW en het vennootschapsrecht. Daarvoor biedt de parlementaire

25. In dezelfde zin : H. DE WULF, “Schending van de belangenconflictrechtsregeling voor bestuurders leidt niet automatisch tot nietigheid van de bestuursbeslissing”, *WP* 2022-19, 15 (<https://financiaallawinstitute.ugent.be/index.php/wps/schending-van-de-belangenconflictrechtsregeling-voor-bestuurders-leidt-niet-automatisch-tot-nietigheid-van-de-bestuursbeslissing/>); F. PARREIN, “De belangenconflictrechtsregeling en de nietigheidsvordering” (noot bij Cass. 9 december 2021), *RW* 2021-22, nr. 39, 1553, nr. 16. Vgl. reeds E. WYMEERSCH, *De belangenconflictrechtsregeling in de vennootschappen*, Maklu, 1996, 78-79, nr. 71 : “Doch de beslissing zal niet worden beïnvloed door de vraag of de raad van bestuur heeft gerapporteerd aan de algemene vergadering, of het jaarverslag op de gestelde wijze werd openbaar gemaakt. Men zou kunnen aannemen dat de schending van deze verplichtingen geen nietigheid tot gevolg zou hebben, vermits zij geen onmiddellijke weerslag op de contractsluiting zal hebben. Indien deze lezing niet wordt aanvaard leidt zulks tot de paradoxale toestand dat de rechtshandeling eerst voor verworven kan worden gezien met de opname van de verslagen in het jaarverslag. De rapportering op de algemene vergadering en de goedkeuring van het jaarverslag door de aandeelhouders zouden daarentegen geen invloed hebben op de geldigheid van de transactie”.

26. Cass. 18 maart 2004, *Arr.Cass.* 2004, 482, *RW* 2004-05, 303, noot A. SMETS.

27. De Draft Common Frame of Reference is een referentiekader van het contractenrecht in verschillende Europese lidstaten. Dit instrument bevat een niet-bindende set (“soft law”) aan fundamentele principes, definities en modelbepalingen op het vlak van het Europese contractenrecht en streeft naar meer coherentie tussen het contractenrecht in de verschillende nationale rechtsordes.

re voorbereiding als enige houvast dat artikel 1.8, § 6 BW “geen afbreuk [doet] aan bijzondere regels zoals in het vennootschapsrecht of het publiekrecht”⁽²⁸⁾. Dat richtsnoer is tegelijk verwarrend en potentieel gevaarlijk.

Verwarrend, want artikel 1.8, § 6 BW handelt enkel over vertegenwoordiging⁽²⁹⁾. De regels over belangenconflicten in het WVV betreffen daarentegen de interne besluitvorming, niet de vertegenwoordiging van de rechtspersoon jegens derden. Een bestuurder met vertegenwoordigingsbevoegdheid die de belangenconflictprocedure netjes heeft nageleefd, kan - althans volgens de spelregels van het WVV - de goedgekeurde transactie namens de vennootschap perfect tekenen⁽³⁰⁾. Die spelregels blijven o.i. onverkort gelden. Zijn de belangenconflictrechtsregels nageleefd, heeft de vertegenwoordigde (vennootschap) immers uitdrukkelijk (minstens stilzwijgend) ingestemd; aan artikel 1.8, § 6 BW komt men dan niet⁽³¹⁾.

Potentieel gevaarlijk, want de link die de voorbereidende werken lijken te leggen met de belangenconflictrechtsregels in het WVV (en dus de besluitvorming binnen rechtspersonen) doet een zo mogelijk nog vervelender vraag opborrelen : vult artikel 1.8, § 6 BW de belangenconflictrechtsregeling uit het WVV verder aan ? Wij menen dat dat alleszins niet het geval kan zijn. De vennootschapswetgever heeft de regels voor belangenconflicten (m.i.v. de nietigheidssanctie) immers bewust beperkt tot de situaties gevat door artikel 7:96 en artikel 7:97 WVV voor de NV (en hun tegenhangers voor andere rechtsvormen). Het lijkt ons geenszins de bedoeling van de burgerlijke wetgever te zijn geweest om voortaan ook andere types van belangenconflicten binnen organen van rechtspersonen te vatten, zoals niet-vermogensrechtelijke belangenconflicten op bestuursniveau of belangenconflicten tussen aandeelhouders van vennootschappen⁽³²⁾. Dat zou niet alleen de nietigheidssanctie langs een achterdeur een nieuw en uiterst breed leven geven, wat zou ingaan tegen de huidige tendens in

de doctrine (zie boven, nr. 7). Dat zou tevens een onwenselijk niveau aan rechtsonzekerheid brengen.

6. Conclusie

17. Het Hof van Cassatie heeft met het geannoteerde arrest duidelijk een standpunt ingenomen over de vraag of een schending van de belangenconflictrechtsregels op bestuursniveau automatisch leidt tot nietigheid, weliswaar voor het W.Venn. Het antwoord van het Hof daarop is resoluut negatief : een beslissing of verrichting kan slechts nietig worden verklaard indien de schending van de belangenconflictrechtsregel de totstandkoming heeft kunnen beïnvloeden. De wijzigingen aan de belangenconflictrechtsregels nopen tot enige voorzichtigheid bij de transponering van dit arrest naar het WVV, zij het dat het uitgangspunt - geen nietigheid zonder concrete belangenschade doordat bepaalde vormvereisten niet werden nageleefd - o. i. behouden blijft.

Sofie Rosseel⁽³³⁾ en Stijn De Dier⁽³⁴⁾

28. Parl.St. Kamer 2021-22, nr. 1805/003, 14.

29. Zie de aanhef van de paragraaf en de titel van artikel 1.8 BW.

30. D. VAN GERVEN, “De belangenconflictenregeling ervaren door de praktijk”, in *Van alle markten. Liber Amicorum Eddy Wymeersch*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 999 en de verwijzingen; M. WYCKAERT en S. DE DIER, “De bestuurder : a man (or woman) for all seasons”, in *Vennootschaps- en financieel recht*, Themis-cabier 89 (Brugge : die Keure 2014), 26, nr. 29.

31. In dezelfde zin : J. VANANROYE, “‘Une trop rude épreuve’ : het beperkte toepassingsgebied van art. 1.8 § 6 BW”, *Corporate Finance Lab*, <https://corporatefinancelab.org/2023/02/09/une-trop-rude-epreuve-het-beperkte-toepassingsgebied-van-art-1-8-%c2%a7-6-bw/>.

32. Vgl. J. VANANROYE, “‘Une trop rude épreuve’ : het beperkte toepassingsgebied van art. 1.8 § 6 BW”, *Corporate Finance Lab*, <https://corporatefinancelab.org/2023/02/09/une-trop-rude-epreuve-het-beperkte-toepassingsgebied-van-art-1-8-%c2%a7-6-bw/>, die via een andere weg tot een gelijkaardige conclusie komt : “Ik lees dat echter als een verruiming van het toepassingsgebied aan de zijde van de tegenpartij. De burgerlijke wetgever viseert niet enkel de hypothese van een lastgever die zelf tegenpartij is, maar ook een die een belang heeft in een tegenpartij. Het is nog maar de vraag of dit echt een verruiming [is.] want ook vroeger viseerde het algemeen rechtsbeginsel lasthebbers die gebruik maakten van een persoonne interposée. In ieder geval : het doet volgens mij geen afbreuk aan het toepassingsgebied aan de zijde van de vertegenwoordigde. Daar blijft gelden dat art. 1.8 § 6 BW de situatie viseert van een geconflicteerde vertegenwoordiger die alleen de beslissing neemt”.

33. Advocaat (balie Brussel).

34. Advocaat (balie Brussel), docent UAntwerpen (Onderneming en Recht) en vrijwillig medewerker KU Leuven (Jan Ronse Instituut).